

– нарощування кредитної активності суб'єктів господарювання шляхом зниження процентних ставок на основі розширення виробництва для імпортозаміщення;

– посилення прозорості ефективності і відповідальності підрозділів Національного банку України, пов'язаних із банківським наглядом і регулюванням, пасивність яких призвела до ліквідації понад 90 банків і втрати значної частини банківських активів, заощаджень населення та коштів господарюючих суб'єктів загальним обсягом близько 500 млрд грн [3, с. 9].

Таким чином, діяльність Національного банку України потребує кардинального реформування в контексті розробленої науковою громадськістю і практиками стратегії розвитку банківської системи України на 2016–2020 рр., яка була схвалена комітетом Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності.

Список використаних джерел

1. *Унковська Тетяна*. Нова економічна стратегія для України // Дзеркало тижня. – 2017. – № 7. – С. 7.

2. *Следзь Сергій*. Ерік Райнерт: «Не робіть того, що вам кажуть робити американці, а робіть те, що американці робили самі...» // Дзеркало тижня. – 2017. – № 8. – С. 9.

3. *Аржевітін Станіслав*. Монетарна влада окремо, соціально-економічне життя окремо // Дзеркало тижня. – 2017. – № 9. – С. 7.

Гальперіна Л. П.

к.е.н., професор,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

Клен Ю. В.

магістр з міжнародної економіки,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

РИЗИКИ ПРИ ЗЛИТТЯХ І ПОГЛИНАННЯХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КОМПАНІЙ В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ ГАЛУЗІ НА ПРИКЛАДІ ROYAL DUTCH SHELL

З часу введення євро у 2002 році цінова прозорість і стабільність у поєднанні зі стандартизацією законодавства у Європейському Союзі позитивно впливає на міжнародні злиття та поглинання. Факто-

рами, які допомагають пояснити велику кількість міжнародних злиттів і поглинань, є географічна близькість, низька вартість робочої сили і швидко зростаючі внутрішні ринки країн центральної та східної Європи. Ці фактори надають вагомі інвестиційні можливості компаніям, що прагнуть до розширення бізнесу [1]. При злиттях і поглинаннях в енергетиці можуть виникати певні ризики, що зменшують ефективність консолідації компаній, а тому дуже важливим є управління цими ризиками. Злиття та поглинання в енергетичній сфері європейських компаній на прикладі Royal Dutch Shell належить до наймасштабніших у XXI столітті і дає змогу проаналізувати ризики та виокремити шляхи управління ними.

Розрізняють два види ризиків при злиттях і поглинаннях в енергетичній галузі: ризики, що пов'язані з формуванням стратегії злиття або поглинання та ризики, що стосуються реалізації даної стратегії. О.А. Кириченко та О.В. Ваганова виокремили вісім ризиків, що пов'язані з формуванням стратегії злиття або поглинання. Виділяють також ризики, що виникають у процесі реалізації стратегії M&A, пов'язані з недоотриманням потенційного зиску від злиття в результаті допущених адміністративних прорахунків. До таких ризиків відносяться: ризики, що стосуються акціонерного капіталу; ризики, пов'язані з ресурсами організації (інфраструктурні, фінансові та операційні ризики), а також ризики, які пов'язані із зовнішнім середовищем [2, с. 111–113].

Дослідимо ризики при злитті Royal Dutch Petroleum Co та Shell Transport & Trading Co, яке повністю було завершено 2005 року. Важливо зазначити, що до цього злиття обидві компанії були окремими материнськими компаніями, що володіли холдинговими компаніями, які вели виробничу діяльність. Так Royal Dutch Petroleum Co володіла 60 %, а Shell Transport & Trading Co — 40 % акцій холдингових компаній [3, с. 6]. Відтак можна сказати, що за структурою компанії були схожі та вели схожу діяльність і обидві були європейськими енергетичними компаніями. Тому не було сумніву щодо вибору компанії для злиття, відтак існувала низька вірогідність таких ризиків: неправильне визначення ціни угоди через неточну інформацію про стан компанії, ризик недооцінки обсягу додаткових інвестицій, необхідних для здійснення інтеграції компаній, помилки у процесі переговорів; невірний вибір напрямку розвитку компанії, визначення необхідного ступеня зв'язку між компаніями та вибір ці-

льового об'єкта поглинання або партнера для злиття, невірне оцінювання привабливості компанії. Більша вірогідність була для ризиків, що стосуються зовнішнього середовища, зміни в законодавстві щодо монополізації галузі та ліцензування діяльності, зміни у політичному середовищі компанії; ризики щодо акціонерного капіталу, невірна оцінка майбутньої капіталізації злиття. Найбільша вірогідність при такому злитті була для ризиків, що стосуються безпосередньо ресурсів компанії і їх правильного об'єднання: інфраструктурних, операційних і фінансових. До найвпливових ризиків належали фінансові ризики, неправильний вибір цільового об'єкта поглинання, партнера для злиття і невірна оцінка привабливості компанії.

Також розглянемо загальні ризики, що існують перед компанією Royal Dutch Shell на даний момент на основі дослідження зовнішнього середовища компанії та її сильних і слабких сторін. Так найбільшimi та найвірогіднішими ризиками для компанії є політична, економічна та соціальна нестабільність у деяких країнах Африки, де функціонує компанія (Танзанія, Нігерія), війни та Близькому Сході, де представлена компанія, наприклад, війна в Іраку, а також економічне падіння в ЄС та США та відповідно зменшення попиту на електроенергію. До інших впливових ризиків належать нестабільні ціни на нафту та природний газ, а також зменшення репутації компанії. Менший вплив становлять такі ризики, як: коливання валютних курсів, можливе зростання державного регулювання, збільшення обмежень та антимонопольних законів, висока конкуренція від інших міжнародних компаній у сфері енергетики, наприклад Exxon Mobil, а також ризик від проведення злиття з BG Group plc 2015–2016 року неправильно [4].

Здійснений аналіз дає змогу зробити висновки щодо основних заходів нейтралізації ризиків компанії:

- збільшення частки виробництва електроенергії компанією Royal Dutch Shell з відновлювальних джерел енергії, таких як сонячна, вітрова енергетика та біопаливо, а також збільшення виробництва зрідженого природного газу;

- зростання виробництва у країнах, що розвиваються, Східній Європі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні, а саме в Китаї та Індії;

- хеджування валютних ризиків і достовірна оцінка майбутньої капіталізації компанії; проведення злиття з урахуванням інфраструктурних, операційних та фінансових ризиків; врахування антимоно-

польного регулювання, ліцензійних вимог та інших чинників зовнішнього середовища.

Список використаних джерел

1. *Прохорова М.Е.* Аналіз сучасних тенденцій розвитку міжнародних злиттів та поглинань / М.Е. Прохорова // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2014. – № 121 (2). – С. 185–208 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/2412/2145>

2. *Кириченко О.А.* Вплив ризиків при здійсненні М&А / О.А. Кириченко, О.В. Ваганова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 8. – С. 110–116.

3. Royal Dutch Shell plc Annual Report 2005 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bib.kuleuven.be/files/ebib/jaarverslagen/Shell_2005.pdf

4. Royal Dutch Shell plc. Annual Report 2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.annualreports.com/HostedData/AnnualReports/PDF/NYSE_RDS.B_2015.pdf

Осецький В.Л.

д.е.н., професор,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

Заблоцька Р. О.

д.е.н., професор,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

ДЕРЖАВНА ТРАНСАКЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Імперативом сучасного соціально-економічного розвитку виступає трансакційна політика, тобто економічна політика щодо ринкових трансакцій – актів купівлі й продажу, яка реалізується за допомогою державного трансакційного сектора. Сучасна практика України свідчить про значне відставання якісних характеристик державної трансакційної політики від загальноєвропейських стандартів у цій сфері. Загальний стан структурних перетворень економіки України не можна вважати задовільним, оскільки його поділ на трансформаційний і трансакційний сектори опинився на рамках структурної політики. Більше того, зміни цієї фундаментальної економічної структури відбуваються спонтанно, тому що їх не вважають свідомим завданням трансакційної політики. Це можна пояснити тим, що «зміни структури суспільного виробництва при цілковитій пасивності держави обумовилися ринковими факторами» [1].